
Projekt „Innowacyjny program nauczania matematyki dla gimnazjów”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Skrypt 22

Przygotowanie do egzaminu

Potęgi

1. Mnożenie i dzielenie potęg o tych samych podstawach - powtórzenie
2. Mnożenie i dzielenie potęg o tych samych wykładnikach - powtórzenie
3. Potęgowanie potęgi, porównywanie potęg - powtórzenie
4. Notacja wykładnicza w chemii, fizyce, biologii, geografii

Opracowanie: GIM3

Temat: Mnożenie i dzielenie potęg o tych samych podstawach - powtórzenie

Rozgrzewka

Zadanie 1. Oblicz podane potęgi.

$$\begin{array}{lll} \text{a) } 6^2 = \dots & (-6)^2 = \dots & -6^2 = \dots \\ \text{b) } 2^5 = \dots & (-2)^5 = \dots & \left(\frac{1}{3}\right)^3 = \dots \\ \text{c) } \left(-2\frac{2}{5}\right)^2 = \dots & \left(3\frac{1}{2}\right)^3 = \dots & \left(-5\frac{4}{7}\right)^0 = \dots \end{array}$$

Zadanie 2. Ustal bez obliczania potęgi, czy podana liczba jest dodatnia, czy ujemna.

$$\begin{array}{llll} \text{a) } (-23)^8 & (-8)^{23} & (-4,6)^{14} & -1^{20} \\ \text{b) } \left(-\frac{3}{4}\right)^{26} & (-0,2)^7 & (-1)^{40} & -(-1)^6 \end{array}$$

Zadanie 3. Ustal bez wykonywania obliczeń, czy wynik będzie dodatni, czy ujemny.

$$\begin{array}{lll} \text{a) } \left(-1\frac{2}{5}\right)^6 \cdot \left(-\frac{7}{8}\right)^3 & -4^8 \cdot (-20)^6 & -\left(3\frac{1}{6}\right)^4 \cdot (-24)^2 \\ \text{b) } \frac{(-15)^7 \cdot (-9)^4}{(-6)^8} & \frac{-7^6 \cdot (-14)^9}{(-20)^1} & \frac{-(-18)^4 \cdot (-25)^3}{-1^0} \end{array}$$

Praca z apletem

- Otwórz plik o nazwie *egzamin04*.
- Przypomnij sobie wzory na mnożenie i dzielenie potęg o tych samych podstawach, a także wzór na potęgowanie potęgi, klikając w przycisk **Wzory**, a następnie w pola wyboru znajdujące się przy tych działaniach. Teraz możesz przejść do rozwiązywania zadań.
- Powróć do **Strony Głównej** i wciśnij przycisk zadania. Rozwiąż zadanie 1 i 2. Porównaj swoje wyniki z wynikami w aplecie. Jeśli wykonałaś(eś) niepoprawnie, przeanalizuj całe rozwiązanie.
- W aplecie, masz również zadania z próbnymi i końcowymi testami gimnazjalnymi z poprzednich lat. Są to zadania typu jednokrotnego wyboru. Rozwiąż je i zaznacz prawidłową odpowiedź. Jeśli dokonałaś(eś) złego wyboru, przy niektórych zadaniach, które tego wymagają, są rozwiązania, więc możesz sprawdzić, gdzie tkwi błąd w twoich obliczeniach.

Zadania

Zadanie 1. Wskaż poprawną odpowiedź.

Temat: Mnożenie i dzielenie potęg o tych samych wykładnikach - powtórzenie

Rozgrzewka

Zadanie 1. Zapisz iloczyn potęg w postaci potęgi i oblicz.

- $5^3 \cdot 2^3 = \dots\dots\dots$
- $\left(\frac{2}{3}\right)^2 \cdot \left(\frac{9}{10}\right)^2 = \dots\dots\dots$
- $(0,25)^{-3} \cdot 16^{-3} = \dots\dots\dots$
- $\left(\frac{4}{5}\right)^2 \cdot 20^2 = \dots\dots\dots$
- $\left(-\frac{8}{9}\right)^{-2} \cdot (-0,75)^{-2} = \dots\dots\dots$

Zadanie 2. Przedstaw iloraz potęg w postaci potęgi i oblicz.

- $64^2 : 16^2 = \dots\dots\dots$
- $\left(\frac{1}{8}\right)^{-3} : \left(\frac{1}{2}\right)^{-3} = \dots\dots\dots$
- $(-1,2)^4 : 12^4 = \dots\dots\dots$
- $(-2,5)^3 : 0,5^3 = \dots\dots\dots$
- $\left(-2\frac{2}{5}\right)^2 : 0,8^2 = \dots\dots\dots$

Praca z apletem

- Otwórz plik o nazwie *egzamin04*.
- Przypomnij sobie wzory na mnożenie i dzielenie potęg o tych samych wykładnikach. W tym celu, kliknij w przycisk **Wzory**, a następnie w pola wyboru znajdujące się przy tych działaniach.
- Rozwiąż zadanie 3. Sprawdź poprawność wykonania zadania, korzystając z pola wyboru.

Zadania

Zadanie 1. Wykonaj działania.

a) $\left(\frac{1}{5}\right)^{-3} \cdot \left(\frac{5}{6}\right)^{-3} : \left(\frac{1}{3}\right)^{-3}$

b) $\left(1\frac{1}{8}\right)^{-2} \cdot 7^{-2} : \left(\frac{7}{8}\right)^{-2}$

c) $\left(\frac{2}{7}\right)^{-4} : \left(1\frac{3}{4}\right)^{-4} : \left(1\frac{1}{7}\right)^{-4}$

d) $\frac{\left(\frac{1}{2}\right)^{-3} \cdot 40^{-3}}{1,5^{-3} : \left(\frac{3}{10}\right)^{-3}}$

e) $\frac{(2,7)^{-5} : (0,54)^{-5}}{\left(\frac{1}{5}\right)^{-5} : (0,4)^{-5}}$

Zadanie 2. Oblicz wartości wyrażeń, a następnie połącz w pary wyrażenia opisujące jednakowe liczby.

A. $7^{-4} \cdot \left(\frac{1}{14}\right)^{-4}$

I. $\left(\frac{1}{5}\right)^{-2}$

B. $0,6^{-3} : 60^{-3}$

II. $\left(-\frac{1}{3}\right)^{-3}$

C. $\left(4\frac{3}{8}\right)^2 \cdot 3^2 \cdot \left(1\frac{1}{7}\right)^2$

III. $\left(\frac{1}{4}\right)^{-2}$

D. $0,5^{-2} : 3^{-2} : \left(\frac{5}{6}\right)^{-2}$

IV. $\left(\frac{1}{10}\right)^{-6}$

E. $\left(-2\frac{1}{4}\right)^{-3} : 0,75^{-3}$

V. $\left(\frac{1}{15}\right)^{-2}$

Zadanie 3. Oblicz 40% wartości wyrażenia $(-0,5)^{-2} : (-5)^{-2}$.

Temat: Potęgowanie potęgi, porównywanie potęg - powtórzenie

Rozgrzewka

Zadanie 1. Zapisz w postaci jednej potęgi.

a) $(4^2)^3 = \dots$ $(0,5^4)^6 = \dots$ $\left(\left(\frac{1}{3}\right)^3\right)^7 = \dots$

b) $(2,8^9)^2 = \dots$ $((-3)^2)^5 = \dots$ $\left(\left(-\frac{2}{5}\right)^3\right)^4 = \dots$

c) $((-0,1)^6)^3 = \dots$ $\left(\left(-1\frac{3}{4}\right)^2\right)^6 = \dots$ $((-2,5)^4)^7 = \dots$

Zadanie 2. Zapisz liczby w postaci potęgi:

a) liczby 10.

$100^5 = \dots$ $10\ 000^2 = \dots$ $100\ 000\ 000^3 = \dots$

b) liczby 0,1.

$0,001^5 = \dots$ $0,00001^3 = \dots$ $0,0000001^4 = \dots$

Praca z apletem

- Otwórz plik o nazwie *egzamin04*.

Przypomnij sobie wzór na potęgowanie potęgi, a następnie wykonaj potęgowanie z zadania 4 i sprawdź poprawność wykonania, klikając w pole wyboru.

Zadania

Zadanie 1. Oblicz.

a) $(3^{-2})^3 = \dots$ $\left(\left(-\frac{1}{2}\right)^3\right)^3 = \dots$ $((-2)^{-3})^2 = \dots$

b) $(0,1^2)^{-3} = \dots$ $((-0,2)^{-2})^{-2} = \dots$ $\left(\left(\frac{1}{3}\right)^{-2}\right)^{-3} = \dots$

Zadanie 2. Wskaż prawidłową odpowiedź.

Wyrażenie $(-3a^6)^3$ po uproszczeniu ma postać:

A. $(-9a)^{18}$ B. $27a^{18}$ C. $-27a^{18}$ C. $-9a^9$

Zadanie 3. W bibliotece szkolnej jest $(3^4)^2$ książek. Lektur szkolnych jest 9 razy mniej niż wszystkich książek. Ile lektur jest w bibliotece? - wynik podaj bez użycia potęgi. Czy biblioteka liczy więcej, czy mniej niż 6560 woluminów?

Zadanie 4. Oblicz wartość wyrażenia.

a)
$$\frac{(2^5)^2 \cdot 2^{-4} \cdot (2^3)^6}{(2^4)^7 \cdot (2^3)^2 \cdot 2^{-5}}$$

b)
$$\left[\left(\frac{1}{3}\right)^5 \cdot 9^{-5}\right]^{-2} \cdot (3^6)^{-5}$$

c)
$$\frac{(3,5^{-2} \cdot 0,7^{-2})^5 \cdot (5^3)^4}{(0,64^3 \cdot 0,32^3)^{-4} \cdot (2^{-6})^2}$$

Zadanie 5. Ile metrów siatki potrzeba na ogrodzenie działki, kwadratowej o powierzchni $(4^2)^{-2} \text{ km}^2$?

Zadanie 6. Porównaj liczby. W miejsce kropek, wstaw odpowiedni znak: $<$, $>$ lub $=$.

a) $(3^{-2})^3 \dots \left(\left(\frac{1}{3}\right)^2\right)^3$

b) $4^{-6} \dots 4^{-5}$

c) $\left(\frac{1}{2}\right)^5 \dots \left(\frac{1}{2}\right)^{-5}$

d) $-49^{-2} \dots (-7)^{-4}$

Temat: Notacja wykładnicza w chemii, fizyce, biologii, geografii

Rozgrzewka

Zadanie 1. Podane liczby zapisz bez używania potęg. Nie zamieniaj jednostek.

- a) $2 \cdot 10^3 \text{ m} = \dots\dots\dots$
- b) $12,8 \cdot 10^5 \text{ kg} = \dots\dots\dots$
- c) $0,27 \cdot 10^6 \text{ cm} = \dots\dots\dots$
- d) $1,5 \cdot 10^{-4} \text{ g} = \dots\dots\dots$
- e) $24,8 \cdot 10^{-7} \text{ cm} = \dots\dots\dots$
- f) $2059 \cdot 10^{-6} \text{ km} = \dots\dots\dots$
- g) $0,0234 \cdot 10^{-3} \text{ kg} = \dots\dots\dots$

Zadanie 2. Podane liczby zapisz w notacji wykładniczej. Nie zamieniaj jednostek.

- a) $250\,000 \text{ cm} = \dots\dots\dots$
- b) $12\,008\,000 \text{ kg} = \dots\dots\dots$
- c) $450\,000\,000 \text{ g} = \dots\dots\dots$
- d) $0,034 \text{ cm} = \dots\dots\dots$
- e) $0,00205 \text{ kg} = \dots\dots\dots$
- f) $0,00000007 \text{ g} = \dots\dots\dots$
- g) $0,00006002 \text{ m} = \dots\dots\dots$

Tabela z przedrostkami jednostek układu SI

przedrostek	tera	giga	mega	kilo	hekto	deka	decy	centy	mili	mikro	nano	piko
skrót	T	G	M	k	h	da	d	c	m	μ	n	p
zapis	10^{12}	10^9	10^6	10^3	10^2	10	10^{-1}	10^{-2}	10^{-3}	10^{-6}	10^{-9}	10^{-12}

Zadania

Zadanie 1. Korzystając z tabeli, uzupełnij wykropkowane miejsca. Podaj wynik w notacji wykładniczej.

- a) $1 \text{ MJ} = \dots\dots\dots \text{ J}$
- b) $4 \text{ GB} = \dots\dots\dots \text{ B}$

- c) $70 \text{ kg} = \dots\dots\dots \text{ g}$
- d) $5 \text{ ml} = \dots\dots\dots \text{ l}$
- e) $8 \text{ pg} = \dots\dots\dots \text{ g}$
- f) $\dots\dots\dots \text{ nm} = 7 \text{ cm}$
- g) $\dots\dots\dots \text{ ml} = 9 \text{ l}$
- h) $4 \mu\text{m} = \dots\dots\dots \text{ m}$

Zadanie 2. Wyraż dane wielkości w notacji wykładniczej.

- a) Największym, żyjącym na Ziemi zwierzęciem jest płetwal błękitny, który waży około 200 t. Wyraż tę wielkość w gramach.
.....
- b) Najwyższym, żyjącym na Ziemi zwierzęciem jest żyrafa, która mierzy ponad 5 m. Wyraż tę wielkość w milimetrach.
.....
- c) Najmniejszym ssakiem świata jest ryjówka etruska, która waży poniżej 2 g. Wyraż tę wielkość w tonach.
.....
- d) Najmniejszą i najbliższą Słońcu planetą Układu Słonecznego jest Merkury. Jego średnica wynosi około 4879 km. Wyraż tę wielkość w cm, w postaci notacji wykładniczej.
.....
- e) Największą, piątą w kolejności oddalenia od Słońca planetą jest Jowisz, którego średnica wynosi 142 984 km. Wyraż tę wielkość w cm i oblicz, ile razy średnica Jowisza jest większa od średnicy Merkurego.
.....

Prędkość w przyrodzie

Włosy na głowie	1 cm/miesiąc
Lodowiec	25 m/miesiąc
Ślimak	2 mm/s
Piechur	1,5 m/s
Mucha	18 km/h

Zadanie 4. Zapisz w postaci wykładniczej temperatury topnienia wybranych substancji.

Nazwa substancji	Temperatura topnienia [$^{\circ}\text{C}$]	Temperatura topnienia w notacji wykładniczej
Ciała stałe		
Cynk	419,6	.....
Miedź	1084,5	.....
Platyna	1772,0	.....
Wolfram	3387,0	.....
Ciecze		
Alkohol etylowy	-114,2	.....
Gliceryna	-17,9	.....
Rtęć	-38,86	.....
Woda	0,0	.....
Gazy		
Azot	-210,0	.....
Tlen	-218,4	.....
Wodór	58,6	.....

Zadanie 5. Zapisz w postaci wykładniczej temperatury wrzenia wybranych substancji.

Nazwa substancji	Temperatura wrzenia [$^{\circ}\text{C}$]	Temperatura wrzenia w notacji wykładniczej
Ciała stałe		
Cynk	907	.....

Miedź	2567	.....
Platyna	4170	.....
Wolfram	5660	.....
Ciecze		
Alkohol etylowy	78,5	.....
Gliceryna	290,0	
Rtęć	356,7	.....
Woda	100,0	
Gazy		
Azot	-195,8	.....
Tlen	-162,96	.....
Wodór	-252,87	.....